

Larry Niven
ŽIEDINIS PASAULIS
Mokslinis fantastinis romanas

Daugiamilijoninis bestseleris

Luisas Vu - *žmogus* gyvenęs tiek ilgai, kad jau nesitiki patirti savęs verto nuotykių.

Nesas - dvigalvis *lėlininkas*, priklausantis didžiausių Galaktikos bailių rasei.

Be to - išprotėjęs.

Tila Braun - *žemietė*, nepatyrusi didžiaakė mergužėlė. Tačiau turinti netikėtą sėkmę.

Gyvulių pašnekovas - *kzinas*, didelis, gauruotas ir grasus. Jo gentainiai - žiauriausi mūsų galaktikos ateiviai.

Ko gi ieško ši marga šutvė Visatos platybėse? Ar tik ne jiems lemta atskleisti didžiausią paslaptį visoje visų civilizacijų istorijoje?

Nebula '70

Hugo '71

Iš anglų kalbos vertė ANITA KAPOČIŪTĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
40 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Larry Niven - RINGWORLD

New York, Ballantine Books, 1971

Viršelis dailininko Tim'o White'o

Copyright © by Larry Niven, 1970

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1996

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

1. Luisas Vu

Pačioj nakties aky Luisas Vu materializavosi Beirute, vienoje iš visos virtinės perkėlimo kabinų.

Pėdos ilgumo jo kaselė buvo baltut baltutė-laitė ir blizgėjo it dirbtinis sniegas. Oda ir švariai nuskustas viršugalvis buvo gelsvi, akių vyzdžiai - auksiniai. Žydrą jo apdarą puošė auksinis stereodrakonas. Vos atsidūręs Beirute, Luisas dar plačiai šypsojosi, rodydamas puikius, tobulai lygius perlo baltumo dantis. Bet tuoj pat jo šypsena užgeso, veido oda subliūško ir susiraukšlėjo tarsi tyžtanti guminė kaukė. Luisas Vu buvo jau senas, ir amžius aiškiai atsispindėjo jo veide.

Kelias akimirkas jis stebėjo aplinkui verdantį Beiruto gyvenimą: kabinose vis pasirodydavo žmonės, atvykę iš nežinia kokių kraštų, gatve plūdo srautai pėsčiųjų - judantys šaligatviai nakčiai buvo išjungti. Ūmai sugaudė daugybė laikrodžių, mušančių vienuoliktą vakaro. Luisas Vu pasitempė ir, žengęs pirmyn, pasinėrė į kunkuliuojantį pasaulį.

Rešte, kur visu smarkumu tebešėlo pokylis, jau buvo prasidėjusi kita diena - taigi ten Luiso

Vu gimtadienis pasibaigė. Gi čionai, Beirute, iki paros galo dar buvo likusi visa valanda. Jaukiame restorane po atviru dangumi Luisas visus pavaišino rakija, už ką jam buvo sudainuota keletas dainų arabiškai bei Intervorldu. Prieš pat vidurnaktį Luisas iškeliavo į Budapeštą:

Kažin ar kas nors pastebėjo jį pradingus iš savo paties pokylio? Matyt, visi bus nusprendę, kad jis pasišalino netoli, su kokia nors dama, ir po poros valandų sugrįš. Bet šįsyk Luisas Vu iškeliavo vienas. Jis keliavo laiko juostomis pirmyn, po valandą vis atidėdamas pusiaunaktį, reiškiantį neišvengiamą kitos poros pradžia. Dvidešimt keturių valandų nepakako, kad žmogus suspėtų kaip reikiant atšvęsti savo dviejų šimtų metų sukaktį.

Švęsti jie kuo puikiausiai gali ir be jo. Luiso draugai sugebėjo patys savimi pasirūpinti - šiuo atžvilgiu Luiso įsitikinimai buvo nepajudinami.

Budapešte upeliais liejosi vynas, sukosi šokėjų poros. Vietiniai gyventojai laikė Luisą pinigingu turistu, gi turistai manė jį esant pasiturinčiu vietiniu. Jis šoko ir ragavo vyną, o prieš pat pusiaunaktį iškeliavo.

Miunchene jis išėjo pasivaikščioti.

Oras buvo vaikus ir šiltas. Luiso galva kiek praskaidrėjo. Jis žingsniavo skaisčiai apšviestais šaligatviais, slenkančiais dešimties mylių per valanda greičiu. Netikėtai jis sumojo, kad kiekviename viso pasaulio mieste esama judančių šaligatvių, ir visi slenka pastoviu dešimties mylių per valandą greičiu.

Ta mintis buvo stačia: nepakenčiama. Anaip-tol ne nauja, tik nepakenčiama, ir tiek Luisas Vu puikiausiai matė, kad Miunchenas beveik niekuo nesiskiria nuo Kairo ar Rešto... ar San Francisko, Topekos, Londono. Amsterdamo... Vienodi šaligatviai slinko pro virtines vienodų parduotuvių, kurios visame pasaulyje siūlė tas pačias prekes. Visi praeiviai buvo panašūs it vandens lašai, visi vienodai apsirengę. Ne amerikiečiai, ne vokiečiai, ne egiptiečiai - tiesiog Žemės žmonės.

Jau tris su puse šimtmečio egzistuoja perkėlimo kabinos - ir štai ką jos spėjo padaryti su, regis, neišsemiamą pasaulio įvairovę. Dabar šių kabinų tinklas buvo apraizgęs visą Žemės rutulį, ir pati tolimiausia kelionė trukdavo vos akimirksnį. Maskvą nuo Sidnėjaus dabar teskyrė trumputė akimirka ir dešimtadalis žvaigždėrio. Slenkant amžiams, miestai neišvengiamai susiliejo ir supanašėjo, o vietovardžiai bebuvo

tik žilos praeities liekana.

San Franciskas ir San Diegas dabar buvo tik-tai šiaurinis ir pietinis pakraščiai visu pajūriu nusidriekusio miesto. Ar daug žmonių bežinojo, kaip kuris galas vadinasi? Šiais laikais - beveik niekas.

Gan liūdnos mintys švenčiant dušimtąjį gimtadienį...

Miestų supanašėjimo procesas buvo visiškai realus. Luisas Vu savo akimis matė tai vykstant. Visos skirtybės, visi atskirų kraštų papročiai ir tradicijos susiliejo į vieną milžinišką Miestą, apkėtusį visą pasaulį it kaušas pilkšvos liulančios tešlos. Argi šiandien kas nors beprisimena kalbų įvairovę? *Deutsche, English, Français, Español*? Dabar visi kalba Intervorldu. Kūno dažymosi mada irgi keičiasi visame pasaulyje vienu metu it milžiniškos bangos antplūdis.

Nejaugi atėjo laikas eiliniam pasišalinimui? Negi vėl knieti iškeliauti vienam vienviečiu laivu į nepažįstamas erdves, natūralios spalvos oda, plaukais, akimis, ataugusia vešlia barzda...

- Pusgalvis, - burbtelėjo pats sau Luisas Vu. - Juk ką tik sugrįžai iš tokios kelionės.

Prieš dvidešimt metų.

Artinosi pusiaunaktis, Luisas Vu susirado perkėlimo kabiną, įkišo į specialų plyšį savo kredito kortelę ir surinko ciferblate Sevilijos kodą.

Materializavosi jis saulės nutviekstame kambaryje.

- Kas per nakšis? - nusistebėjo jis prisimerkdamas. Matyt, kabinos įrangoje bus kas nors išklibę. Sevilijoje šiuo metu saulė tikrai neturėtų šviesti. Luisas Vu pasisuko į ciferblatą, norėdamas iš naujo surinkti kodą, bet ūmai atsigrėžė ir įsižiūrėjo.

Jis atsidūrė visiškai beveidžiame standartiame viešbučio kambaryje - interjeras toks niekuo neypatingas, kad kambario įnamio išvaizda pribloškė dvigubai.

Viduryje kambario kiūtantis ir vypsantis tiesiog į Luisą Vu padaras nebuvo žmogus, nebuvo net humanoidas. Į žemę jis rėmėsi trimis kojomis ir žvelgė į Luisą Vu iš dviejų skirtingų taškų - ant dviejų laibų lanksčių kaklų kėpsojo dvi galvos. Beveik visas pritrenkiančios formos kūnas buvo padengtas baltutėle ir iš pažiūros

labai švelnia oda, tiktai tarp kaklų žėlė tankūs rudi gaurai - kailio juosta driekėsi stuburu žemyn ir pridengė užpakalinės kojos klubo sąnarį. Dvi priekinės kojos buvo plačiai pražergtos - nedidukės padaro kanopėlės su aštriais nagais sudarė beveik visai taisyklingą lygiakraštį trikampį.

Luisas kaipmat sumetė, kad keistasis padaras - koks nors gyvūnas, atkakęs iš kitos planetos. Tose plokščiose galvutėse smegenys niekaip negalėjo tilpti. Bet tuomet Luisas atkreipė dėmesį į gūbrį tarp abiejų kaklų, apžėlusį tankiu apsauginiu kailiu... ir ūmai jam šmėstelėjo aštuoniolikos dešimtmečių senumo prisiminimas.

Tai buvo lėlininkas - Pirsono lėlininkas. Tas apžėlęs kauburys ir dengė jo kaukolę bei smegenis. Lėlininkai buvo ne šiaip gyvūnai - jų protas buvo išsivystęs bent jau ne menkiau nei žmogaus. Ateivio akys giliose kaulinėse aki-duobėse, kiekvienoje galvoje po vieną, įsispitrijusios žvelgė į Luisą Vu iš dviejų skirtingų pusių.

Luisas paklibino skaidrias kabinos duris. Užrakintos.

Vis dėlto jis nebuvo įkalintas: negalėjo įeiti į kambarį, bet galėjo tučtuoju surinkti kitą ko-

dą ir išnykti. Tačiau jis nė nemanė sprukti. Juk ne kasdien sutiksi Pirsono lėlininką! Ši rasė iškeliaavo iš pažįstamos kosminės erdvės dar tais laikais, kai Luiso Vu išvis nebuvo šiame pasauly.

Luisas prašneko:

- Ar galiu kuo nors padėti?

- Gali, - atsakė ateivis...

...tokiu balsu, kuris sukeltų tikrą audrą pauglio sapnuose. Jeigu Luisas Vu pamėgintų įsivaizduoti moterį, kalbančią tokiu balsu, tai turėtų būti Kleopatra, Trojos Elena, Merilina Monro ir Lorelei Hantz, sulipdytos į vieną.

- Tai nakšis!

Geresnės progos nusikeikti ir norėdamas nesusasi. *Kokia neteisybė!* Kad šitokiu balsu kalbėtų dvigalvis, neapibrėžtos lyties padaras, ateivis iš kitų pasaulių...

- Nebijok, - pasakė ateivis. - Žinok, jeigu kas, bet kurią akimirką gali pasprukti.

- Koledže man teko matyti atvaizdų būtybių, panašių į tave. Bet jau prieš daugelį metų jūs iškeliaavote... ar bent mes taip manome.

- Kai mano gentainiai spruko iš pažįstamos kosminės erdvės, manęs nebuvo su jais, - atsakė lėlininkas. - Aš likau žinomose vietose,

nes saviškiams esu reikalingas čia.

- Kurgi tu slapsteisi? Ir kur, velniai griebtų, mes dabar esame?

- Tavęs tai neturėtų jaudinti. Tu - Luisas Vu MMGREWPLH?

- Žinai netgi šitai? Sekei būtent mane?

- Taip. Mes radome būdą kontroliuoti šio pasaulio perkėlimo kabinų tinklą.

Ką gi, tai nėra neįtikėtina, pagalvojo Luisas. Tiesa, kyšiams tektų pakloti krūvą pinigų, bet padaryti tai visai įmanoma. Ir vis dėlto...

- Kodėl gi?

- Dviem žodžiais nepaaiškinsi...

- Tuomet gal išleistum mane iš čia?

Lėlininkas susimąstė.

- Matyt, teks. Bet visų pirma turiu tave įspėti, kad aš nesu visai beginklis. Jei pamėginsi pulsti, mano apsaugos priemonės kaipmat tave sulaikys.

Luisas Vu pasibjaurėjęs vyptelėjo.

- Kuriems galams man tave pulsti?

Lėlininkas neatsakė.

- Ak, tiesa, prisimenu. Juk jūs - bailiai. Bailumu pagrįsta visa jūsų etikos sistema.

- Apibrėžimas ne visai tikslus, bet tebūnie

taip.

- Ką gi, galėjo būti ir blogiau, - prisipažino Luisas. Kiekviena protaujanti rasė turėjo savų keistenybių. Be abejo, su lėlininku bendrauti kur kas paprasčiau nei su paranojiškais iš prigimties trinokais ar kzinais, nuo kurių grobuoniškų instinktų stačiai plaukai šiaušėsi, ar su nejudriais grogais, kurių... na, sakykime šitaip: rankų pakaitalai tiesiog priblokšdavo.

Išvydus lėlininką, Luisą užgriuvo visa lavina sudulkėjusių prisiminimų. Drauge su žiniomis apie lėlininkus, jų komercinę imperiją, santykius su žmonėmis, galų gale staigų ir netikėtą jų dingimą - drauge su visa šia informacija Luisas blankiai prisiminė daugybę kitų dalykų: pirmos cigaretės skonį, pirmuosius negrabių bandymus pirštais perbėgti rašomosios mašinelės klaviatūra, Intervorldo žodyno puslapius, kuriuos reikėjo iškalti mintinai, taip pat ir anglų kalbos skambesį ir skonį bei aibes įvairiausių jaunystės dvejonų bei nusivylimų. Apie lėlininkus jis buvo girdėjęs koledže, mokymasis visuotinės istorijos kursą - o po to užmiršo juos ištisiems šimtui aštuoniasdešimčiai metų. Neįtikėtina, kiek žinių gali sutalpinti žmogaus galva!

- Aš galiu likti kabinoje, - pasakė jis lėlinin-

kui, - jeigu šitaip tau bus jaučiau.

- Ne. Mes turime artimiau susipažinti.

Po švelnia lėlininko oda nervingai sutrūkčiojo raumenys. Perkėlimo kabinos durys spragtelėjusios atsivėrė, ir Luisas Vu žengė į kambarį.

Lėlininkas kelis žingsnius atsitraukė.

Luisas šlumštelėjo į krėslą, labiau dėl to, kad lėlininkas apsiramintų, nei kad pačiam būtų patogiu. Sėdėdamas jis atrodė kur kas mažiau pavojingas. Krėslas buvo pats paprasčiausias, tokių galėjai aptikti bet kur - įprastas masažinis krėslas, prisitaikantis prie sėdinčiojo kūno formų, bet skirtas tik žmonėms. Dabar Luisas Vu užuodė silpną dvelkimą - kvapas buvo beveik malonus, truputį primenantis ir vaistinę, ir prieskonių lentynėlę.

Ateivis pritūpė ant sulenktos užpakalinės kojos.

- Dabar tu svarstai, kodėl atsiboginau tave čionai. Šito dviem žodžiais nepaaiškinsi, šiek tiek užtruks. Ką tu išvis žinai apie mano rasę?

- Nemažai metų jau prabėgo nuo tų laikų, kai studijavau koledže. Kadaisė jūs valdėte galiną komercinę imperiją, tiesa? Ir tai, ką mes vadiname "pažįstama kosmine erdve", tebuvo jos dalis. Mes žinojome, kad jūs prekiaujate su

trinokais, bet patys susidūrėme su jais vos prieš dvidešimt metų.

- Taip, mes bendravome su trinokais. Daugiausia per robotus, kiek prisimenu.

- Jūsų prekybinė imperija gyvavo mažų mažiausiai keletą tūkstantmečių ir driekėsi mažų mažiausiai kelis šimtus šviesmečių į visas puses. Ir ūmai jūs dingote - visi drauge. Palikote savo imperiją likimo valiai. Kodėl?

- Argi galima tai užmiršti? Mes bėgome nuo Galaktikos branduolio sproginimo!

- Apie tai aš nežinau, - Luisas neaiškiai prisiminė, kad kitų civilizacijų atstovai neseniai atskleidė grandininę novų reakciją Galaktikos centre. - Bet kodėl gi jūs bėgate jau dabar? Galaktikos branduolio saulės virto novomis prieš dešimt tūkstančių metų. Ir dar dvidešimt tūkstančių metų jų šviesa mūsų nepasieks.

- Žmonių, - pareiškė lėlininkas, - niekuomet negalima paleisti nuo virvutės. Jūs neišvengiamai prisidarysite bėdos. Nejaugi nejaučiate pavojaus? Drauge su šviesa sklindanti radiacijos banga išnaikins bet kokią gyvybę visame šiame galaktikos regione!

- Dvidešimt tūkstančių metų - ilgas laiko tarpas....